

NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold - 2018

Av: Carina Nordén, NAV Østfold

HOVEDKONKLUSJONER

Årets bedriftsundersøkelse viser at 26 prosent av bedriftene i Østfold forventer å øke antallet ansatte det kommende året, likt som i fjor. 10 prosent forventer en nedbemanning, noe høyere enn fjoråret da 8 prosent forventet det samme. 64 prosent forventer uendret sysselsetting, mot 66 prosent i fjor. Samlet sett er det en netto 16 prosent av bedriftene som forventer økt sysselsetting det kommende året. Forventningene blant østfoldbedriftene for de neste tolv månedene nesten like optimistiske som i fjor.

Optimismen til økt bemanning er størst blant bedriftene innen næringene informasjon og kommunikasjon, bygge- og anleggsvirksomhetene, overnattings- og serveringsvirksomhetene og eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting. Virksomhetene i næringene finansierings- og forsikringsvirksomhet, offentlig forvaltning og primærnæringene er pessimistiske, altså en større andel bedrifter forventer nedgang enn oppgang i bemanningen det kommende året.

I alt 19 prosent av virksomhetene svarer at de har opplevd rekrutteringsproblemer i løpet av de siste 3 månedene, i perioden desember 2017 til februar 2018. Av de med rekrutteringsproblemer, svarer 26 prosent at de har måttet ansette personer med lavere formell kompetanse enn de søkte etter, mens 74 prosent sier at de har mislykkes i å rekruttere arbeidskraft de siste 3 månedene. Mangel på kvalifisert arbeidskraft oppgir 79 prosent av virksomhetene som årsak til rekrutteringsproblemene. De resterende 21 prosent oppgir at andre forhold er årsaken til rekrutteringsproblemene. Våren 2018 har vi på bakgrunn av virksomhetenes innrapporteringer estimert mangelen på arbeidskraft til 2 400 personer. Det er høyere enn 2017 da estimert behov for arbeidskraft var på 1 800 personer. Bedriftene i år melder om størst mangel på kvalifiserte tømrere, snekkere, sykepleiere, helsefagarbeidere og betongarbeidere.

På spørsmålet om hvilke rekrutteringskanaler som ble benyttet ved siste ansettelse svarer bedriftene at det var eget nettverk, bekjentskapskrets som var den mest brukte rekrutteringskanalen. Dernest var NAV og egen hjemmeside benyttet som kanal for rekruttering.

På tilleggsspørsmålet om lærlings situasjonen var det totalt 220 bedrifter som besvarte at det var aktuelt å bli kontaktet av Østfold fylkeskommune. Av disse ønsket 139 bedrifter kontakt med fylkeskommunen for å øke antall lærlinger, hvilket er 36 flere enn i fjor. Det var 81 bedrifter som ønsket å høre mer om lærlingeordningen, ni flere enn i 2017. Listen med disse bedriftene ble sendt til Østfold fylkeskommune, læreplassjegeren i medio april. Bedriftsundersøkelsen er en egnet måte å bidra til at fylkeskommunen får en oversikt over potensielle lærebedrifter og bedrifter som vil ta inn flere lærlinger.

OM NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE

Formålet med bedriftsundersøkelsen er å kartlegge virksomhetenes etterspørsel etter arbeidskraft det kommende året, hvilke næringsgrupper som venter særlig stor etterspørsel etter arbeidskraft og om virksomhetene har mislykkes i å rekruttere arbeidskraft de siste 3 månedene. Bedriftsundersøkelsen gir en beskrivelse av etterspørselssiden i arbeidsmarkedet, og er en viktig kilde til bedre kunnskap om bedriftenes behov for arbeidskraft.

Bedriftsundersøkelsen gir også viktig grunnlagsinformasjon til NAVs fylkesvise prognoser for sysselsettingsutvikling og arbeidsledighet for det kommende året og som utarbeides og publiseres i 4. kvartal.

Årets undersøkelse ble sendt ut til 1 133 private og offentlige virksomheter i Østfold i perioden 29. januar til 13. mars 2018. Nærmere 880 virksomheter besvarte undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 78. Fordi dette er en utvalgsundersøkelse vil det være knyttet usikkerhet til resultatene spesielt når det gjelder finfordelte yrkesestimater.

Yrker og næringer

Vi vil presentere resultater for både yrker og næringer. Det er viktig å merke seg at inndelingen i yrker (STYRK-08) og næringer (NACE1/NACE2) bygger på forskjellige klassifiseringsprinsipper. Næring viser hva slags produksjon som hovedsakelig foregår i virksomheten, mens yrkesbetegnelsen viser hva slags arbeidsoppgaver som tilfaller en sysselsatt. Innenfor den enkelte næring vil det finnes et bredt spekter av yrker.

I de tilfellene der resultatene presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en

overrepresentasjon av store virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektles i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen. I år har vi forenklet metoden vi bruker når vi vektles. Små endringer fra i fjor må derfor tolkes med forsiktighet.

FORVENTET ARBEIDSKRAFTBEHOV

Bedriftene ble i undersøkelsen spurt om de om ett år forventet å ha flere, like mange eller færre ansatte enn i dag. Resultatene gir en god indikasjon på virksomhetenes forventninger til bemanningsnivå det kommende året. I de følgende avsnittene vil vi vurdere forventet sysselsetting totalt sett og innenfor næringsgruppene i Østfold.

NAV's sysselsettingsbarometer

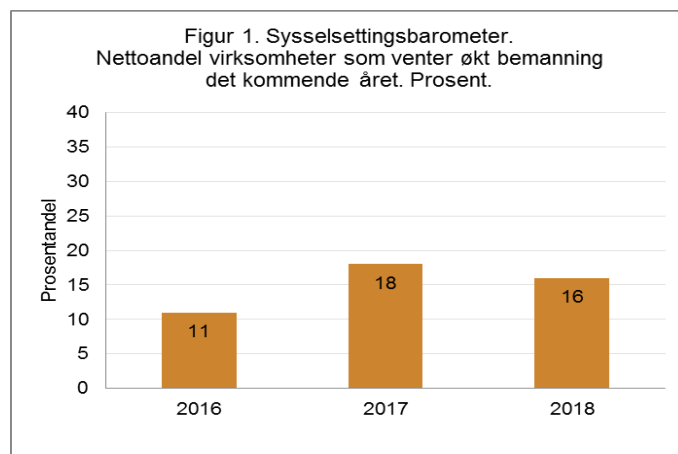
På spørsmålet om bedriftenes sysselsettingsforventning det kommende året skiller vi mellom bedrifter som forventer økt, uendret eller redusert sysselsetting. Nettoverdien i sysselsettingsbarometeret beregnes ved å se på differansen mellom andelen som forventer økt bemanning og andelen som forventer redusert bemanning. Vi ser bort fra de som forventer uendret bemanningssituasjon.

Nettoverdien kan tolkes som et mål på hvordan etterspørselen etter arbeidskraft er blant bedriftene. En positiv nettoverdi betyr at en større andel bedrifter forventer økning i sysselsetting enn den andelen bedrifter som forventer nedgang i sysselsettingen. En høy positiv nettoverdi tolkes som stor etterspørsel av arbeidskraft. Tallverdien i barometeret vil imidlertid ikke være påvirket av hvor stor endring i sysselsettingen bedriftene forventer, men avdekker kun om bedriftene forventer reduksjon eller økning i sysselsettingen.

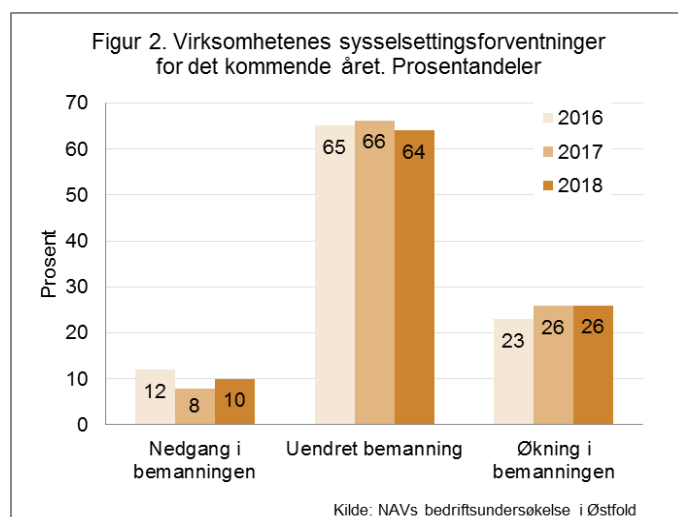
Resultater totalt i Østfold

Figur 1 viser NAV's sysselsettingsbarometer. Det er nettoandelen av virksomheten som venter økt bemanning de neste 12 månedene, altså differansen mellom andelen bedrifter som forventer oppgang fratrukket andelen som forventer nedgang i bemanningen.

Omslaget i norsk økonomi fra 2008 til 2009 ga den kraftigste reduksjonen i nettoverdien sammenlignet med foregående år som er registrert i Østfold siden NAV ble etablert. I 2010 var det en nettoandel på 17 prosent av bedriftene som ventet økt sysselsetting kommende år. Årene deretter var optimismen lav med en nettoandel på mellom 4 og 10 prosent som forventet økt sysselsetting. Først i 2017 øker optimismen kraftig med sju prosentpoeng til en nettoandel på 18 prosent som forventer økt sysselsetting. I 2018 er det en nettoandel på 16 prosent som forventer økt sysselsetting, hvilket betyr at bedriftene er omtrent like optimistiske til framtidig sysselsettingsvekst som i fjor.

Figur 2 viser mer detaljert hvor stor andel av bedriftene har som forventer oppgang, nedgang eller uendret sysselsetting i det kommende året, i en tidsserie fra 2016 til 2018. I år forventer 10 prosent av bedriftene redusert sysselsetting, 64 prosent uendret sysselsetting, mens 26 prosent av bedriftene forventer økt sysselsetting i 2018.

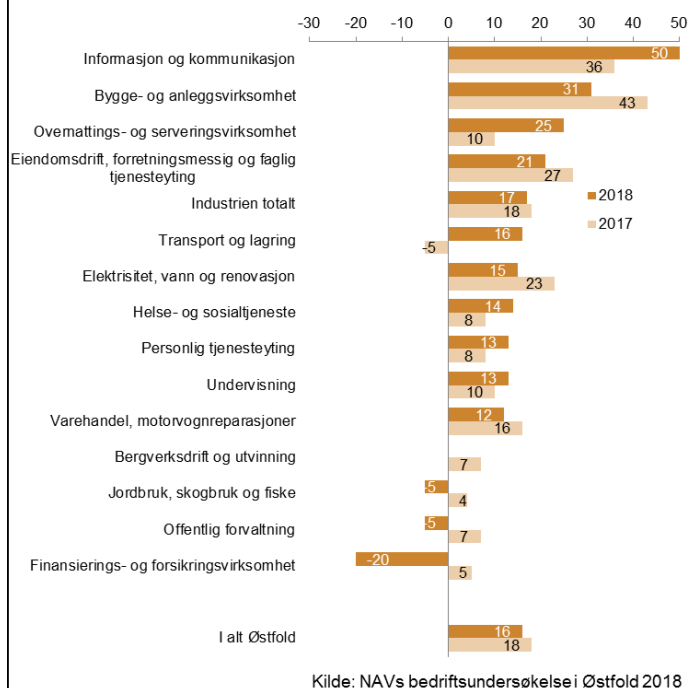

Andelen bedrifter som forventer nedgang i bemanningen er noe større i år enn i fjor, mens andelen som forventer uendret bemanning har sunket med to prosentpoeng. Det er fortsatt 26 prosent som forventer økt bemanning de neste tolv månedene, likt fjoråret.

Resultater i utvalgte næringer i Østfold

Næringslivet i Østfold er variert. I 2017 var det ca 7 950 bedrifter med mer enn 2 ansatte registrert i Østfold i følge Enhetsregisteret. Sysselsettingsbarometeret fordelt på næring vises i figur 3.

Figur 3. NAVs sysselsetningsbarometer etter næring.
Nettoandel virksomheter som forventer økning i sysselsettingen. Prosent

Informasjon og kommunikasjon er den mest optimistiske næringen i undersøkelsen, se figur 3. Her forventer 50 prosent av bedriftene å øke sysselsettingen mens ingen regner med å nedbemanne. Næringen omfatter blant annet forlagsvirksomhet, radio- og fjernsynskringkasting og telekommunikasjon, men domineres imidlertid av virksomheter som driver konsulentvirksomhet tilknyttet informasjonsteknologi og andre ikt-relaterte tjenester.

Deretter er det virksomhetene innen bygg- og anlegg der en nettoandel på 31 prosent forventer økt sysselsetting. I denne næringen forventer 38 prosent av bedriftene å øke sysselsettingen mens 7 prosent regner med å nedbemanne det kommende året.

Overnattings- og serveringsvirksomhetene og virksomheter innenfor eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting kommer på de neste plassene. 34 prosent av bedriftene innen overnattings- og serveringsvirksomhet forventer økt sysselsetting, 9 prosent forventer nedgang i sysselsettingen. Det gir en positiv netto andel på 25 prosent som forventer økt sysselsetting, en økning fra i fjor da nettoandelen var 10 prosent. Det tyder på økt etterspørsel av arbeidskraft i år.

De største undergruppene når det gjelder antall sysselsatte i næringen eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting er arbeidskrafttjenester (formidling og utleie), arkitekter og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse, tjenester tilknyttet eiendomsdrift slik som blant annet vaktmestertjenester og renhold og til slutt juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting. Av bedriftene i næringen forventer 31 prosent oppbemanning og 10 prosent nedbemanning. Dette gir en nettoandel på 21 prosent som forventer økt sysselsetting.

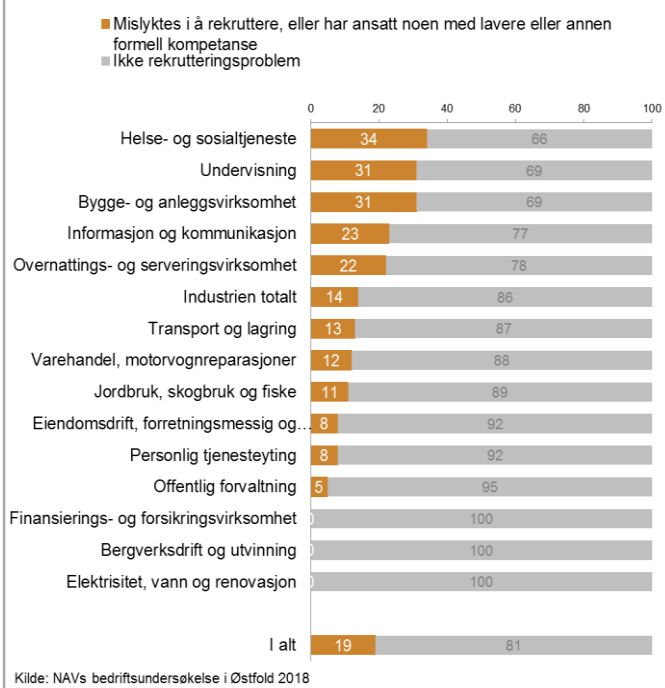
Næringen med de laveste forventningene til sysselsettingsutviklingen i årets undersøkelse er finansierings- og forsikringsvirksomhet med en nettoverdi på -20 prosent. Ingen av bedriftene forventer økt sysselsetting, men 20 prosent forventer nedgang i sysselsettingen. Innenfor offentlig forvaltning er det en større andel virksomheter som forventer nedgang i bemanningen, 22 prosent, enn som forventer oppgang i bemanningen, 17 prosent. Det gir en nettoandel på -5 prosent, et signal på lav eller ingen etterspørselen etter arbeidskraft framover, til forskjell fra fjoråret da det var noe etterspørsel etter arbeidskraft. Offentlig forvaltning er inne i en digital transformasjon der man skal yte mer tjenester av mindre ressursbruk, med hjelp av blant annet ny teknologi.

Sammenlignet med fjorårets undersøkelse er næringene totalt sett noe mindre optimistiske når det gjelder endringer i sysselsettingsforventningene det kommende året. 6 av næringene har en økning i sysselsetningsbarometerens nettoverdi sammenlignet med fjoråret og 9 av næringene har redusert nettoverdien. Når nettoandelen for næringene samlet sett synker fra 18 til 16 prosent skyldes dette blant annet at bedriftene i næringene varehandel og bygge- og anleggsvirksomheter er langt mindre positive i årets undersøkelse.

REKRUTTERINGSPROBLEMER

Siden 2012 har bedriftene i undersøkelsen blitt spurt om de har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste 3 månedene. Årets bedriftsundersøkelse viser at det er 19 prosent av virksomhetene som har opplevd rekrutteringsproblemer i løpet av de siste tre månedene, se figur 4. I 2017 var det 10 prosent av bedriftene som meldte om rekrutteringsproblemer.

Figur 4. Rekrutteringsproblemer siste 3 måneder, prosentandel etter næring

Hva skyldes rekrutteringsproblemene?

Bedriftene som har hatt rekrutteringsproblemer de siste tre månedene ble også spurt om hva dette skyldes. Her skiller det mellom bedrifter som svarte at dette skyldes ingen eller for få kvalifiserte søkere og de som oppgir at det skyldes andre forhold. Hva bedriftene legger i andre forhold vet vi ikke, men det kan være ting som stillingsbrøk, arbeidstid, lønn, personlig

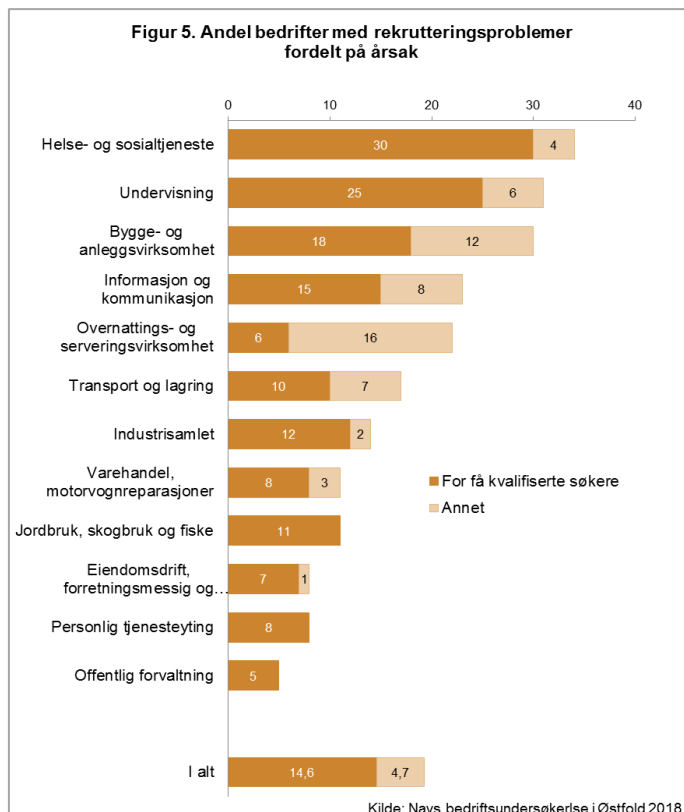
Mangel på arbeidskraft – definisjon:

For å kartlegge omfanget av bedriftenes rekrutteringsproblemer er det nyttig å måle mangel på arbeidskraft i antall personer. I NAVs bedriftsundersøkelse besvares tre spørsmål om rekrutteringsutfordringer. Bedriften blir bedt om 1) å besvare om den har mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene, eller måttet ansette noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter. Dersom svaret er ja, bes bedriften om 2) å oppgi om dette skyldes for få kvalifiserte søkere eller annet. De som besvarer at det skyldes få kvalifiserte søkere, bes bedriften om 3) å oppgi hvor mange stillinger dette omfatter, og innenfor hvilke yrker. Mangelen på arbeidskraft hos den enkelte bedrift er lik antallet personer bedriften velger å oppgi på det tredje spørsmålet. Svarene benyttes til å estimere mangel fordelt på næring (ut fra næringen bedriften tilhører) og yrker i Østfold. Mangelen blir et mål på hvor mange stillinger som ikke ble besatt eller besatt med en annen kompetanse enn ønsket.

egnethet eller noe annet som gjør at arbeidsgiver eller arbeidstaker sier nei til ansettelse.

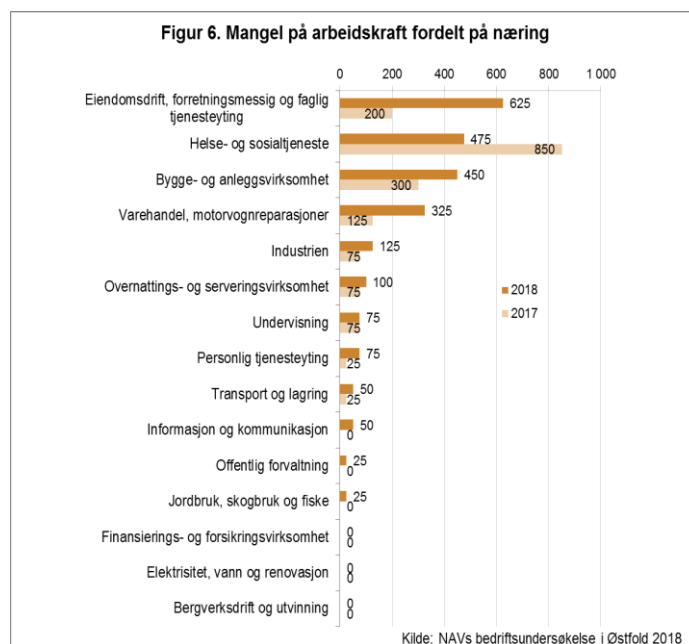
For bedriftene i undersøkelsen som hadde rekrutteringsproblemer framgår det av figur 5 at for 14,6 prosent av bedriftene var årsaken ingen eller for få kvalifiserte søkere mens de resterende 4,7 prosent svarer at dette skyldes andre forhold. Dette betyr at 76 prosent av bedriftene som opplever rekrutteringsproblemer oppgir mangel på kvalifisert arbeidskraft som årsak til dette, mens 24 prosent svarer at andre forhold ligger bak problemene.

Næringene som oppgir størst rekrutteringsproblemer med å få tak på kvalifisert arbeidskraft er helse- og sosialtjeneste (30 prosent), undervisning (25 prosent), og bygge- og anleggsvirksomheter (18 prosent). Innen offentlig forvaltning oppgir kun 5 prosent at de har hatt rekrutteringsproblemer og årsaken er utelukkende for få kvalifiserte søkere til stillingene.

Mangel på arbeidskraft etter næring

Bedriftene rapporterer en mangel på arbeidskraft i Østfold estimert til 2 400 personer. Dette er 575 flere enn i fjor, og den høyeste mangelen som er målt i Østfold siden denne typen målinger startet i 2012.

Næringen med størst mangel er eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting med 625 personer. Deretter følger helse- og sosialtjenester med en mangel på 475 personer.

Andre næringer med stor mangel er bygge- og anleggsvirksomhet (450 personer), varehandel, motorvogn-

reparasjoner (325 personer), industrien (125 personer) og overnattings- og serveringsvirksomhet (100 personer). Samlet står disse seks næringene for 88 prosent av mangelen på arbeidskraft i Østfold i 2018.

Det er stor forskjell i mangel på arbeidskraft fra i fjor til i år innen Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting der mangelen etter arbeidskraft har økt fra 200 personer til 625 personer.

Mangel på arbeidskraft fordelt på yrker

Tabell 2 viser mangelen i Østfold fordelt på yrker der mangelen på arbeidskraft er estimert til 25 personer eller mer. Den inneholder 44 yrker og er sortert i synkende rekkefølge med hensyn på mangel. Det er stor usikkerhet knyttet til anslagene siden de fleste av estimatene bygger på svært få observasjoner. Alle tall er avrundet til nærmeste 25. Tabellen tar ikke med yrkene hvor mangelen er avrundet til 0 dvs. at mangelen er estimert til større enn 0 og mindre enn 13 personer. Disse yrkesgruppene er imidlertid inkludert i vedlegg 4. Det er relativt små endringer på lista for 2018 i forhold til den i fjor. Av de 44 yrkene med størst mangel i år var 41 med på fjorårets liste (93 prosent). Yrket med størst mangel i år er tømrere/snekkere med 275 personer. Deretter kommer sykepleiere med 200 personer, helsefagarbeidere med 125, betongarbeidere med 100 personer.

Tabell 1

Mangel på arbeidskraft, estimert i antall personer per yrke

Yrke	2018 antall personer	Yrke	2018 antall personer
Tømrere og snekkere	275	Malere og byggtapetsere	25
Sykepleiere	200	Kontormedarbeidere	25
Helsefagarbeidere	125	Regnskapsmedarbeidere	25
Betongarbeidere	100	Lastebil- og trailersjåfører	25
Sveisere	75	Renholdere i bedrifter	25
Andre ingeniører	75	Fengselsbetjenter	25
Rørleggere og VVS-montører	75	Tele- og IKT-installatører	25
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	75	Murere	25
Bygningsingeniører	50	Andre håndverkere	25
Andre salgsmedarbeidere	50	Førskolelærere	25
Telefon- og nettselgere	50	Religiøse yrker	25
Elektrikere	50	Gatekjøkken- og kafémedarbeidere mv.	25
Platearbeidere	50	Bussjåfører og trikkeførere	25
Andre helseyrker	50	Lektorer mv. (videregående skole)	25
Spesialsykepleiere	50	Andre bygningsarbeidere	25
Butikkmedarbeidere	25	Taktekkere	25
Bilmekanikere	25	Servitører	25
Grunnskolelærere	25	Gulv- og flisleggere	25
Legespesialister	25	Frisører	25
Vemepoleiere	25	Gips- og sparklingsarbeidere	25
Kokker	25	Kopper- og blikkenslagere	25
Miljøarbeidere innen sosiale fagfelt	25	Andre hjelpearbeidere i industri	25

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

I tabell 2 og tabell 3 har vi fordelt mangelen på arbeidskraft etter samme yrkesgruppeinndeling (grovgrupper av yrker) som NAV benytter i ledighetsstatistikken.

I tabell 2 sammenligner vi årets mangel på arbeidskraft i Østfold med fjorårets resultater.

Tabell 2. Mangel på arbeidskraft fordelt på yrkesgruppe (grovgruppe inndeling). 2017 og 2018

Yrkesgrupper, grovinndeling	Mangel på arbeidskraft i antall personer 2017	Mangel på arbeidskraft i antall personer 2018
Bygg og anlegg	275	650
Helse, pleie og omsorg	900	500
Industriarbeid	175	325
Ingeniør- og IKT-fag	25	125
Butikk- og salgsarbeid	25	150
Serviceyrker og annet arbeid	50	100
Undervisning	100	75
Reiseliv og transport	100	100
Kontorarbeid	50	50
Akademiske yrker	25	0
Ledere	0	0
Jordbruk, skogbruk og fiske	0	0
Barne- og ungdomsarbeid	50	0
Meglere og konsulenter	25	0
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	0	0
Østfold	1 800	2 400

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

Størst endring fra fjoråret er det innen grovgruppen med yrker innenfor helse, pleie og omsorg og innen bygg og anlegg.

I tabell 3 viser vi bedriftenes rapporterte mangel på arbeidskraft fordelt på yrkesgruppe, sammenlignet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak (bruttoledige) per februar 2018. Det er størst mangel på arbeidskraft innen yrkesgruppen bygg og anlegg, og behovet for arbeidskraft har økt fra fjoråret. Bygge- og anleggsarbeidere sammen med industriarbeidere er de yrkesgruppene som har hatt størst nedgang i bruttoledigheten det siste året, og det er dermed ikke overraskende at den estimerte mangelen på arbeidskraft har økt. Innen helse, pleie og omsorg er det en estimert mangel på 500 personer i år, en nedgang fra fjorårets mangel. Bruttoledigheten innen helse, pleie og omsorg gikk opp med 2 prosent i løpet av 2017.

Tabell 3. Mangel på arbeidskraft fordelt på yrkesgruppe, sammenlignet med antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2018

Yrkesgrupper grovinndeling, som NAV bruker i stillings- og ledighetsstatistikker	Mangel på arbeidskraft, estimert antall personer 2018	Helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i februar 2018, avrundet til nærmeste 10
Bygg og anlegg	650	510
Helse, pleie og omsorg	500	470
Industriarbeid	325	570
Ingeniør- og IKT-fag	125	200
Butikk- og salgsarbeid	150	700
Serviceyrker og annet arbeid	100	570
Undervisning	75	110
Reiseliv og transport	100	520
Kontorarbeid	50	550
Akademiske yrker (mangel)	0	60
Ledere	0	50
Jordbruk, skogbruk og fiske	0	100
Barne- og ungdomsarbeid	0	260
Meglere og konsulenter	0	140
Ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt	0	340
Østfold	2 400	5 150

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

I de resterende avsnittene vil vi se på mangelen innenfor disse grovgrupper av yrker som NAV bruker i andre stillings- og ledighetsstatistikker. Vi kommenterer bare de grovgruppene med høyest mangel på arbeidskraft.

Redusert mangel innen bygg og anlegg

Bedriftene rapporterer om økt mangel på arbeidskraft innen denne gruppen, 650 personer i 2018 mot 275 i 2017. Det viser relativt tydelig at etterspørselen etter arbeidskraft i bygg- og anlegg har økt sett i forhold til tilbudet det siste året.

Tabell 4. Bygg og anlegg, mangel på arbeidskraft våren 2018

Yrke	Estimert antall personer
Tømrere og snekkere	275
Betongarbeidere	100
Rørleggere og VVS-montører	75
Elektrikere	50
Malere og byggtapetsere	25
Murere	25
Andre bygningsarbeidere	25
Taktekkere	25
Gulv- og flisleggere	25
Gips- og sparklingsarbeidere	25
Pluss 9 andre yrker med mangel under 13	0
Østfold	650

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

Det er totalt 19 yrker med estimert mangel på arbeidskraft i 2018, vi tatt med de 10 yrkene som har en estimert mangel på 25 personer eller flere, se tabell 4.

Redusert mangel innen helse, pleie og omsorg

Tabell 5. Helse, pleie og omsorg, mangel på arbeidskraft våren 2018

Yrke	Estimert antall personer
Sykepleiere	200
Helsefagarbeidere	125
Andre helseyrker	50
Spesialsykepleiere	50
Legespesialister	25
Vernepleiere	25
Miljøarbeidere innen sosiale fagfelt	25
Østfold	500

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

Bedriftene rapporterer om noe redusert mangel innen helse, pleie og omsorg i 2018 mot 2017. I år har mangelen på arbeidskraft gått ned til 500 personer sammenlignet med fjorårets mangel på 900 personer. Virksomhetene oppgir størst mangel på kvalifiserte sykepleier- og helsefagarbeidere. Videre er det mangel på kvalifiserte spesialsykepleiere, legespesialister, vernepleiere og miljøarbeidere innen sosiale fagfelt. Bruttoarbeidsledigheten gikk opp i løpet av 2017 slik at vi ser at tilbudet av arbeidskraft har økt, samtidig som etterspørselen har gått noe ned siste året.

Økt mangel innen industriarbeid

Mangelen innen industri har økt fra 175 i fjor til 325 i år, og på de 8 første plassene over yrker med størst mangel kommer 2 fra industrien. Bruttoarbeidsledigheten gikk ned med 9 prosent i løpet av 2017. Det er tegn på at etterspørselen etter disse yrkene har økt sett i forhold til tilbudet det siste året.

Tabell 6. Industriarbeid, mangel på arbeidskraft våren 2018

Yrke	Estimert antall personer
Sveisere	75
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	75
Platearbeidere	50
Bilmekanikere	25
Tele- og IKT-installatører	25
Andre håndverkere	25
Kopper- og blikkenslagere	25
Andre hjelpearbeidere i industri	25
Østfold	325

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

Økt mangel innen ingeniør- og ikt-fag

Mangelen innen ingeniør- og ikt-fag ble i fjor estimert til 75 personer mens den i 2018 har økt til 125 personer. Bruttoledigheten ble redusert med 4 prosent i 2017 for personer med yrkesbakgrunn fra ingeniør- og ikt-fag. Det gir en indikasjon på at etterspørselen etter disse yrkene har økt sett i forhold til i fjor.

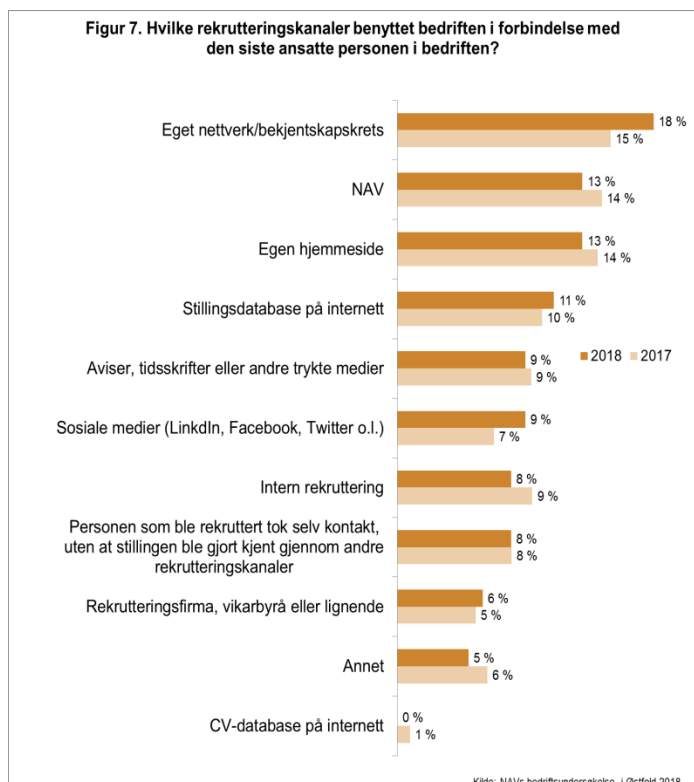
Tabell 7. Ingeniør- og ikt-fag, mangel på arbeidskraft våren 2018

Yrke	Estimert antall personer
Andre ingeniører	75
Bygningsingeniører	50
Østfold	125

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

Rekrutteringskanaler

Bedriftene besvarte i spørsmål 6 hvilke rekrutteringskanaler som ble benyttet da den siste personen ble rekruttert til bedriften. Bedriftene har i størst grad benyttet eget nettverk/bekjentskapskrets i forbindelse med rekrutteringen. Deretter er NAV og egen hjemmeside blitt benyttet som rekrutteringskanaler. De største endringene i år er at en større andel bedrifter har brukt nettverk/bekjentskapskrets og sosiale medier som rekrutteringskanaler.

Muligheter for økt antall læreplasser i Østfold

Det er fortsatt behov for flere læreplasser i Østfold, og i samarbeid med Østfold fylkeskommune har NAV også i år et tilleggsspørsmål om lærlings situasjonen i bedriften.

Virksomhetene ble spurt i spørsmål 7 om det er aktuelt for bedriften å bli kontaktet av Østfold fylkeskommune om lærlingeordningen. Bedriften fikk tre ulike svaralternativer, der kun ett valg var mulig:

1. For å bli godkjent lærebedrift og ta inn lærling/lærlinger
2. For å øke antall lærlinger. Bedriften er allerede godkjent lærebedrift
3. Ikke aktuelt

Det var totalt 220 bedrifter besvarte at det var aktuelt å bli kontaktet av Østfold fylkeskommune. Det er 45 flere bedrifter enn i fjor som besvarte og samtykket til kontakt. Her har vi tatt med bedrifter som samtykket til kontakt i spørsmål 8, og trukket fra de som besvarte ikke aktuelt i spørsmål 7.

139 bedrifter ønsket å øke antall lærlinger, hvilket er 36 flere enn i fjor. Det var 81 bedrifter som ønsket å høre mer om lærlingeordningen, ni flere enn i fjor. Listen med disse bedriftene ble sendt til Østfold fylkeskommune, læreplassjegeren i medio april. På denne måten bidrar NAV Østfold til at fylkeskommunen får en oversikt over potensielle lærebedrifter, og bedrifter som vil ta inn flere lærlinger.

Tabell 8. Bedriftene som ønsket kontakt med Østfold fylkeskommune om lærlingeordningen

Næringsgruppe	For å øke antall lærlinger, allerede godkjent lærebedrift.	For å bli godkjent lærebedrift.	Bedriften samtykker til å bli kontaktet av Østfold fylkeskommune. Antall som svarte ja.	Endring antall bedrifter som samtykker til å bli kontaktet av ØFK. 2017 til 2018
Jordbruk, skogbruk og fiske	-	4	4	3
Bergverksdrift og utvinning	5	3	8	0
Industri	38	18	56	8
Bygg og anlegg	17	8	25	0
Varehandel/hotell og restaurant	8	14	22	0
Transport og kommunikasjon	5	7	12	3
Finans/eiendomsdrift/forretningsmessig tjenesteyting	6	6	12	6
Offentlig/privat tjenesteyting	60	21	81	25
Østfold summert	139	81	220	45

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

VEDLEGG 1: GJENNOMFØRING AV UNDERSØKELSEN

Undersøkelsen består av 6 spørsmål som er felles for alle fylkene i landet. Den inkluderer spørsmål om antall ansatte, forventet utvikling framover, om bedriften har rekrutteringsproblemer og eventuelt hvilke yrker dette gjaldt og et spørsmål om hvilke rekrutteringskanaler som ble benyttet ved siste ansettelse.

I samarbeid med Østfold fylkeskommune har NAV Østfold tatt med et tilleggsspørsmål som omhandler lærlingsituasjonen i bedriften. Besvarelsene på dette spørsmålet oversendes fylkeskommunen og bidrar til at fylkeskommunen får en oversikt over potensielle lærebedrifter, og bedrifter som vil ta inn flere lærlinger.

I undersøkelsen ble det trukket ut 1 133 bedrifter fra Enhetsregisteret. Både offentlige og private virksomheter var med i utvalget. Utvalget ble delt i grupper (stratifisert) etter fylke, næringsgruppe og bedriftsstørrelse og trukket ut fra denne inndelingen. Inndelingen ble gjort for å få utsagnskraftige resultater for de ulike næringsgrupper innen hvert fylke. Næringsgrupperingen i årets undersøkelse er NACE 2-sifret nivå, som inneholder 23 ulike næringsinndelinger. Blant de mindre bedriftene trekkes et tilfeldig utvalg, mens alle bedrifter med mer enn 400 ansatte er med i utvalget. I tillegg er alle bedrifter med mer enn 100 ansatte i næringene offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester og personlig tjenesteyting også med i utvalget.

I de tilfellene der resultatene presenteres i form av andeler, og ikke absoluttverdier, vektet resultatene. Et eksempel på en slik problemstilling er kartlegging av andel virksomheter som forventer sysselsettingsvekst i det kommende år. Ettersom næringene varierer i størrelse, er det nødvendig å tildele de store næringene mer vekt enn de små. Vektingen konstrueres ut fra forholdet mellom antall virksomheter i næringen og antall virksomheter totalt. Ettersom utvalget har en overrepresentasjon av store virksomheter, må resultatene innenfor hver næring også vektet i forhold til andelen små og store virksomheter i populasjonen. I år har vi forenklet metoden vi bruker når vi vektet. Små endringer fra i fjor må derfor tolkes med forsiktighet.

VEDLEGG 2: NAVS SYSSELSETTINGSBAROMETER FOR ØSTFOLD 2017 OG 2018

Sysselsettingsbarometer fordelt på næring	Nettoandel* bedrifter som venter økt sysselsetting 2017	Nettoandel* bedrifter som venter økt sysselsetting 2018
Jordbruk, skogbruk og fiske	4 %	-5 %
Bergverksdrift og utvinning	7 %	0 %
Industri samlet	18 %	17 %
-Nærings- og nytelsemidler	25 %	0 %
-Tekstil- og lærvarer	15 %	0 %
-Trevarer	21 %	0 %
-Treforedling og grafisk prod.	2 %	0 %
-Petroleum og kjemisk prod.	21 %	0 %
-Prod. av annen industri	19 %	25 %
-Prod. av metallvarer	15 %	25 %
-Prod. av maskiner og utstyr	19 %	38 %
-Prod. av elektriske og optiske produkter	26 %	50 %
Elektrisitet, vann og renovasjon	23 %	15 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	43 %	31 %
Varehandel, motorvognreparasjoner	16 %	12 %
Transport og lagring	-5 %	16 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	10 %	25 %
Informasjon og kommunikasjon	36 %	50 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	5 %	-20 %
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	27 %	21 %
Offentlig forvaltning	7 %	-5 %
Undervisning	10 %	13 %
Helse- og sosialtjenester	8 %	14 %
Personlig tjenesteyting	8 %	13 %
I alt Østfold	18 %	16 %

* Nettoandel: Prosentvis andel bedrifter som forventer økt sysselsetting fratrukket andel bedrifter som venter nedgang i sysselsettingen.
Periode: bedriften svarer på forventet sysselsetting om ett år.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

**VEDLEGG 3: MANGEL PÅ ARBEIDSKRAFT, ESTIMERT I ANTALL PERSONER.
FORDELT ETTER NÆRING I ØSTFOLD 2017 OG 2018**

Næring	2017*	2018*
Jordbruk, skogbruk og fiske	0	25
Bergverksdrift og utvinning	0	0
Industrien samlet	75	125
<i>Nærings- og nytelsemidler</i>	0	0
<i>Tekstil- og lærvarer</i>	0	0
<i>Trevarer</i>	0	0
<i>Treforedling og grafisk produksjon</i>	0	0
<i>Petroleum og kjemisk produksjon</i>	0	0
<i>Produksjon av annen industri</i>	0	25
<i>Produksjon av metallvarer</i>	25	50
<i>Produksjon av maskiner og utstyr</i>	25	50
<i>Produksjon av elektriske og optiske produkter</i>	0	0
Elektrisitet, vann og renovasjon	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	300	450
Varehandel, motorvognreparasjoner	125	325
Transport og lagring	25	50
Overnattings- og serveringsvirksomhet	75	100
Informasjon og kommunikasjon	0	50
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0	0
Eiendomsdrift, forretningsmessig og faglig tjenesteyting	200	625
Offentlig forvaltning	0	25
Undervisning	75	75
Helse- og sosialtjeneste	850	475
Personlig tjenesteyting	25	75
I alt Østfold	1 825	2 400

*Mangel på arbeidskraft, estimert antall personer. Avrundet til nærmeste antall 25. En næring som mangler 12 personer eller færre vises som 0.

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

VEDLEGG 4:

MANGEL PÅ ARBEIDSKRAFT ETTER YRKE I ØSTFOLD 2018

Estimert mangel på arbeidskraft fordelt på yrker. Sortert synkende etter mangel på arbeidskraft, estimert antall personer og avrundet til nærmeste 25.

Yrke	Mangel på arbeidskraft, estimert i antall personer	Mangel på arbeidskraft, estimert antall personer avrundet til nærmeste 25	Yrke	Mangel på arbeidskraft, estimert i antall personer	Mangel på arbeidskraft, estimert antall personer avrundet til nærmeste 25	Yrke	Mangel på arbeidskraft, estimert i antall personer	Mangel på arbeidskraft, estimert antall personer avrundet til nærmeste 25
Tømrere og snekkere	265	275	Protese- og tannteknikere	7	-	Steinhoggere mv.	2	-
Sykepleiere	189	200	Andre pleiemedarbeidere	7	-	Glassarbeidere	2	-
Helsefagarbeidere	123	125	Serviceelektronikere	7	-	Kuldemontører mv.	2	-
Betongarbeidere	96	100	Bil-, drosje- og varebilførere	7	-	Energimontører	2	-
Sveisere	79	75	Allmennpraktiserende leger	6	-	Slaktere, fiskehandlere mv.	2	-
Andre ingeniører	78	75	Yrkesfaglærere	6	-	Operatører innen næringsmiddelproduksjon	2	-
Rørleggere og VVS-montører	71	75	Rådgivere innen sosiale fagfelt	6	-	Operatører innen trelastproduksjon	2	-
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	69	75	Ingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi	6	-	Montører av mekaniske produkter	2	-
Bygningsingeniører	57	50	Butikkavdelingsjefer	6	-	Montører av elektriske og elektroniske produkter	2	-
Andre salgsmedarbeidere	57	50	Andre sikkerhetsarbeidere	6	-	Andre montører	2	-
Telefon- og nettselgere	53	50	Andre rengjørere	6	-	Hjelpere i anlegg	2	-
Elektrikere	53	50	Kjøkkenassistenter	6	-	Laste- og lossarbeidere	2	-
Platearbeidere	42	50	Andre administrative ledere	5	-	Reklamemedarbeidere mv.	2	-
Andre helseyrker	39	50	Salgs- og markedsjefer	5	-	Forsknings- og utviklingsledere	1	-
Spesialsykepleiere	38	50	Spesialister i pedagogikk	5	-	Ledere innen akvakultur mv.	1	-
Butikkmedarbeidere	37	25	Andre språklærere	5	-	Ledere av logistikk og transport mv.	1	-
Bilmekanikere	37	25	Andre lærere	5	-	Ledere av IKT-enheter	1	-
Grunnskolelærere	35	25	Elektronikingeniører	5	-	Ledere av omsorgstjenester for barn	1	-
Legespesialister	31	25	Trenere og idrettsdommere	5	-	Ledere av utdanning og undervisning	1	-
Vernepleiere	31	25	Forsikrings- og finansmedarbeidere	5	-	Restaurantsjefer	1	-
Kokker	30	25	Lagermedarbeidere og materialforvaltere	5	-	Sports-, rekreasjons- og kultursenterledere	1	-
Miljøarbeidere innen sosiale fagfelt	24	25	Operatører innen treforedling	5	-	Sivilingeniører (geofag, petroleumsteknologi, metallurgi mv.)	1	-
Malere og bygtapetserere	24	25	Strategi- og planleggingsjefer	4	-	Sivilingeniører (elkraftteknikk)	1	-
Kontorarbeidere	23	25	Andre ledere av produksjon og tjenesteyting	4	-	Sivilingeniører (telekommunikasjon)	1	-
Regnskapsmedarbeidere	23	25	Tekniske tegnere	4	-	Landskapsarkitekter	1	-
Lastebil- og trailersjåførere	23	25	Kjøreskolelærere	4	-	Farmasøytter	1	-
Renholdere i bedrifter	23	25	Dørselgere	4	-	Fysioterapeuter	1	-
Fengselsbetjenter	21	25	Verktøymaker, låsesmeder mv.	4	-	Ergoterapeuter	1	-
Tele- og IKT-installatører	21	25	Trykkere	4	-	Finans- og investeringsrådgivere	1	-
Murere	19	25	Automatikere	4	-	Høyere saksbehandlere i offentlig og privat virksomhet	1	-
Andre håndverkere	17	25	Bakere, konditorer mv.	4	-	Reklame- og markedsføringsrådgivere	1	-
Førskolelærere	16	25	Hjelpere i skogbruk	4	-	Applikasjonsprogrammerere	1	-
Religiose yrker	16	25	Andre hjelpearbeidere	4	-	Jurister og advokater	1	-
Gatekjøkken- og kafémedarbeidere mv.	16	25	Finans- og økonomisjefer	3	-	Dommere	1	-
Bussjåførere og trikkførere	16	25	Ledere av helsetjenester	3	-	Dirigenter, komponister, musikere og sangere	1	-
Lektorer mv. (videregående skole)	15	25	Andre juridiske yrker	3	-	Programledere i TV og radio	1	-
Andre bygningsarbeidere	15	25	Rådgivere/forskere, samfunnsvitenskap	3	-	Bioteknikere (ikke-medisinske laboratorier)	1	-
Taktekkere	15	25	Geistlige yrker	3	-	Skipsmaskinister	1	-
Servitører	14	25	Sports- og aktivitetsinstruktører	3	-	Binqoverter, bookmakere mv.	1	-
Gulv- og flisleggere	14	25	Bartendere	3	-	Sentralbordoperatører	1	-
Frisører	13	25	Andre personlige tjenesteytere	3	-	Lønningsmedarbeidere	1	-
Gips- og sparkingsarbeidere	13	25	Gateselgere, mat	3	-	Logistikkmedarbeidere	1	-
Kopper- og blikkenslagere	13	25	Metalldreiere mv.	3	-	Transportfunksjonærer	1	-
Andre hjelpearbeidere i industri	13	25	Møbelsnekkere	3	-	Arkivassistenter	1	-
Maskiningeniører	12	-	Skreddere, buntmakere mv.	3	-	Servicearbeidere (bensinstasjon)	1	-
Kontrolloperatører innen kjemisk prosessindustri	12	-	Ledere av industriproduksjon mv.	2	-	Skoleassistenter	1	-
Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	11	-	Ledere av eldreomsorg	2	-	Brannkonstabler	1	-
Spesiallærere / spesialpedagoger	11	-	Andre daglige ledere i tjenesteytende virksomheter	2	-	Skogbrukere	1	-
Sjefskokker	11	-	Sivilarkitekter	2	-	Havbruksarbeidere	1	-
Hjelpere i husdyrproduksjon	11	-	Arealplanleggere	2	-	Isolatorer mv.	1	-
Psykologer	10	-	Audiografer og logopedter	2	-	Metallslipere	1	-
Overflatebehandlere og lakkerere	10	-	Andre programvare- og applikasjonutviklere	2	-	Kunsthåndverkere i tre mv.	1	-
Anleggsmaskinførere	10	-	Bibliotekarer og andre informasjonsarbeidere	2	-	Møbeltapetserere mv.	1	-
Ledere av bygge- og	9	-	Rådgivere/forskere, samfunnsøkonomi	2	-	Yrkesdykkere	1	-
Programvareutviklere	9	-	Rådgivere/forskere, humanistiske fag	2	-	Operatører innen papirprodukter	1	-
Andre yrker innen estetiske fag	9	-	Journalister	2	-	Operatører innen tekstilproduksjon mv.	1	-
Barnehage- og skolefritidsassistenter mv.	9	-	Arbeidsleder, industri	2	-	Andre stasjonære maskinoperatører	1	-
Andre opplysningsmedarbeidere	8	-	Kundesentermedarbeidere	2	-	Kran- og heisførere mv.	1	-
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	7	-	Hotellresepsjonister	2	-	Dekks- og maskinmannskap (skip)	1	-
Revisorer, regnskapsrådgivere	7	-	Kosmetologer mv.	2	-	Renholdere i private hjem	1	-
Systemanalytikere/-arkitekter	7	-	Vaktmestre	2	-	Hjelpere i bygg	1	-
Elkraftingeniører	7	-	Melke og husdyrproducenter	2	-			

Kilde: NAVs bedriftsundersøkelse i Østfold 2018

VEDLEGG 5: SPØRRESKJEMA TIL NAVS BEDRIFTSUNDERSØKELSE I ØSTFOLD 2018

Kartlegging av arbeidsmarkedet

1. Hvor mange ansatte er det i bedriften i dag?

Ta med disse gruppene: Fast ansatte, midlertidig ansatte, lærlinger, permitterte, personer på arbeidsmarkedstiltak som dere har lønnsutgifter for og personer som er utleid til andre bedrifter, men som er ansatt hos dere. Følgende tas ikke med: Innleid arbeidskraft.

Svaralternativer: Skriv inn antall

2. Hvor mange ansatte venter dere å ha om ett år?

Ta med de samme gruppene som i spørsmål 1. Gi en vurdering ut fra bedriftens forventninger i dag.

Svaralternativer: Flere enn i dag, like mange som i dag eller færre enn i dag (sett kun ett kryss)

3. Har bedriften mislyktes i å rekruttere arbeidskraft de siste tre månedene?

Vi ønsker svar selv om dere ikke venter en økning i antall ansatte det kommende året. Med mislyktes menes her at bedriften aktivt har forsøkt å rekruttere ny(e) medarbeider(e) ved å lyse ut stilling, headhunte eller lignende, uten å lykkes.

Svaralternativer: Ja (Gå til spørsmål 4) Vi fikk ikke ansatt noen med de kvalifikasjonene vi søkte etter, men har ansatt noen med lavere eller annen formell kompetanse (Gå til spørsmål 4); Nei (Gå til spørsmål 6)

4. Hva skyldes dette?:

Svaralternativer: Ingen/for få kvalifiserte søkere (Gå til spørsmål 5). Annet (Gå til spørsmål 6)

5. Innen hvilke yrker har dere mislyktes i å rekruttere arbeidskraft, og hvor mange stillinger dreier det seg om?

Spesifiser hvilke yrker det gjelder. Ta både med stillinger hvor dere ikke har fått ansatt noen og stillinger hvor dere har måttet ansette personer med lavere eller andre kvalifikasjoner enn dere søkte etter. Hvis dere for eksempel har søkt etter en førskolelærer, men i stedet har måttet ansette en assistent, skal dere føre opp én førskolelærer. Korttidsengasjement på under 4 uker skal ikke tas med.

Svaralternativer: Skriv inn yrke(r) og antall stillinger (Gjenta til behovet er dekket)

6. For den siste personen dere rekrutterte, hvilke rekrutteringskanaler ble benyttet for denne stillingen?

Svaralternativer: Her er det listet opp 10 forskjellige kanaler og et fritekstfelt for annet (Flere kryss mulig)

7. Østfold trenger flere lære plasser, er det aktuelt for din bedrift å bli kontaktet av Østfold fylkeskommune?

Svaralternativer (kun ett valg er mulig): For å bli godkjent lærebedrift og ta inn lærling/lærlinger/ For å øke antall lærlinger. Bedriften er allerede godkjent lærebedrift / ikke aktuelt

8. Bedriften gir samtykke til å bli kontaktet av Østfold fylkeskommune om lærlingeordningen?

Svaralternativer: Ja / Nei

9. Bedriften samtykker i at opplysninger gitt i dette skjemaet også kan anvendes av NAV for å tilby informasjon/bistand

Svaralternativer: Ja / Nei